

Силабус курсу Теорія фінансів

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
Освітньо-професійна програма «Фінансовий менеджмент»

Рік навчання: 2, Семестр: 3

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ПП

д.е.н., проф. Тетяна КІЗИМА

Контактна
інформація

tetyana.kizyma68@gmail.com, +380982593665

Опис дисципліни

Дисципліна «Теорія фінансів» належить до блоку обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Дисципліна «Теорія фінансів» спрямована на формування у здобувачів освіти системного критичного мислення, отримання ними фундаментальних теоретичних знань у сфері фінансів та здатності застосовувати їх у практичних ситуаціях в процесі постійного підвищення своєї професійної підготовки, розуміння закономірностей і специфіки функціонування фінансів на макро- і мікрорівнях та обґрунтування тенденцій розвитку світових і національних фінансових систем у сучасних умовах. Навчальна дисципліна орієнтована на отримання здатностей щодо розуміння базових теоретичних засад, категорій, законів і принципів розвитку фінансової науки та особливостей функціонування й уміння діагностувати стан фінансових систем із застосуванням набутих теоретичних знань й змістовно інтерпретувати отримані результати, виявляючи навички самостійної роботи, гнучкого системного критичного мислення, відкритості до нових знань та розуміння вимог щодо практичної діяльності за спеціальністю, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України.

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4/4	1. Теоретичні засади фінансів як предмету фінансової науки.	Володіння теоретичними основами, категорійним і понятійним апаратом у сфері фінансів та розуміння їх ролі у розвитку сучасного суспільства; знання і розуміння економічних законів, причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між фінансовими процесами і явищами; розуміння теоретичних основ, предмету і принципів фінансової науки та набуття навиків щодо прогнозування основних векторів розвитку сучасної фінансової науки в Україні; здатність підтримувати належний рівень знань у сфері фінансів задля постійного підвищення рівня професійної підготовки, зумовленого необхідністю забезпечення сталого розвитку України.	Тести, питання. Дискусійна платформа: «Фінанси – це філософія, наука чи мистецтво?»
2/2	2. Науково-теоретичні підходи до побудови фінансової системи.	Ознайомлення із науково-теоретичними підходами до побудови фінансової системи; розуміння сутності і структури фінансової системи, уміння ідентифікувати основні сфери і ланки фінансової системи держави; розуміння причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між сферами і ланками фінансової системи; визначення особливостей функціонування національної фінансової системи та оцінювання впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на розвиток фінансової системи України.	Тести, питання. Дискусійне обговорення сучасних викликів та проблем розвитку фінансової системи України.
4/4	3. Теоретико-організаційні основи фінансової політики. Роль фінансового механізму у реалізації фінансової політики.	Розуміння сутності, теоретико-організаційних засад та ідентифікація основних складових фінансової політики; виявлення навиків самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань при формуванні основних напрямів державної фінансової політики на перспективу; розуміння сутності	Тести, питання. Групова робота з формування основних векторів державної фінансової політики в умовах повномасштабної

		<p>фінансового механізму та його ролі у реалізації фінансової політики; уміння ідентифікувати джерела, збирати та аналізувати фінансову інформацію; здатність розуміти принципи, методи та інструменти державного і ринкового регулювання фінансової діяльності й уміння застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях; володіння теоретичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів; здатність застосовувати набуті теоретичні знання у сфері управління фінансами на макро- і мікрорівнях.</p>	<p>війни в Україні.</p>
2/2	4. Теорія податків та розвиток податкової системи.	<p>Володіння теоретичними основами, категорійним і понятійним апаратом у сфері оподаткування; розуміння основ побудови та діагностики стану податкової системи держави; виявлення та оцінювання впливу внутрішніх і зовнішніх чинників на формування податкової політики в Україні; здатність визначати новітні тенденції розвитку вітчизняної податкової системи з урахуванням передового зарубіжного досвіду.</p>	<p>Тести, питання. Дискусійне обговорення основних проблем та напрямів реформування податкової політики України в сучасних умовах.</p>
4/4	5. Теоретико-правові засади бюджету, бюджетної системи і бюджетного процесу.	<p>Оволодіння теоретичними основами та оперування категорійним і понятійним апаратом з питань бюджету, бюджетної системи, бюджетного процесу і бюджетного дефіциту; розуміння сутності доходів і видатків бюджету; уміння ідентифікувати причини й прогнозувати наслідки бюджетного дефіциту; знання теоретико-правових основ організації бюджетного процесу; оволодіння теоретичним інструментарієм діагностики стану вітчизняної бюджетної системи; уміння застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань у сфері бюджету та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p>	<p>Тести, питання. Моделювання практичних ситуацій, пов'язаних із організацією бюджетного процесу.</p>
2/2	6. Теоретична концептуалізація	<p>Набуття теоретичних знань щодо сутності та основних форм функціонування</p>	<p>Тести, питання. Дискусійне</p>

	державного кредиту як суспільної позикової системи.	державного кредиту і державного боргу; здатність аналізувати концептуальні підходи до трактування державного кредиту як суспільної позикової системи; вміння ідентифікувати причини виникнення і прогнозувати наслідки державного боргу; розуміння сутності, підсистем та методів управління державним боргом; виявлення навиків самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань при обґрунтуванні оптимальних методів управління державним боргом України в сучасних умовах.	обговорення переваг і недоліків боргового фінансування.
2/2	7. Теоретико-організаційні основи функціонування соціальних позабюджетних фондів.	Набуття теоретичних знань щодо сутності, суспільного призначення та організаційних основ функціонування соціальних позабюджетних фондів; уміння визначати переваги і недоліки солідарної, накопичувальної та недержавної пенсійних систем; розуміння порядку нарахування страхових внесків за державним пенсійним страхуванням, державним соціальним страхуванням та загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття, а також системи виплат із соціальних позабюджетних фондів України.	Тести, питання. Дискусійна платформа: «Переваги і недоліки солідарної, накопичувальної та недержавної пенсійних систем».
2/2	8. Науково-теоретичні засади фінансів суб'єктів господарювання.	Володіння теоретичними засадами, категорійним і понятійним апаратом у сфері фінансів суб'єктів господарювання та розуміння основ організації фінансів суб'єктів підприємницької діяльності залежно від приналежності до інституційних секторів економіки, організаційно-правової форми та юридичного статусу; розуміння специфіки функціонування фінансів суб'єктів господарювання та володіння методичним інструментарієм діагностики їх стану.	Тести, питання. Моделювання практичних ситуацій, пов'язаних із започаткуванням власного бізнесу в Україні.
2/2	9. Теоретична концептуалізація фінансів	Оволодіння теоретичними основами та оперування категорійним і понятійним апаратом у сфері фінансів	Тести, питання. Дискусійне обговорення

	домогосподарств.	домогосподарств; розуміння ролі домогосподарства як важливого суб'єкта фінансових відносин; ідентифікація джерел, видів і напрямів максимізації доходів та раціоналізації витрат домогосподарств; закріплення теоретичних знань і набуття навиків складання особистого (сімейного) бюджету; формування системи теоретичних знань щодо сутності, мотивів та основних форм заощаджень домогосподарств; розуміння необхідності та обґрунтування векторів підвищення рівня фінансової грамотності населення у сучасних умовах.	переваг і недоліків основних форм заощаджень домогосподарств. Практичні завдання щодо формування особистого (сімейного) бюджету.
2/2	10. Теоретичні та організаційно-правові засади функціонування фінансового ринку.	Набуття теоретичних знань та оволодіння категорійним і понятійним апаратом у сфері фінансового ринку та розуміння його ролі у системі сучасних економічних відносин; розуміння технологій та організаційно-правового механізму функціонування сегментів фінансового ринку й оволодіння методичним інструментарієм діагностики їх стану; ідентифікація основних інструментів фінансового ринку; оцінювання впливу фінансових посередників на ефективність функціонування фінансового ринку; розуміння сутності і тенденцій розвитку новітніх фінансових технологій в умовах цифровізації суспільства.	Тести, питання. Діагностика стану та оцінка основних показників функціонування фінансового ринку України.
2/2	11. Теоретичні основи міжнародних фінансів.	Формування теоретичних знань про міжнародні фінанси та розуміння їх ролі у розвитку глобальної економічної системи; уміння ідентифікувати основні сегменти міжнародного фінансового ринку; розуміння сутності міжнародного неринкового механізму перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу та ролі міжнародних фінансових інституцій у розвитку сучасних світових і національних фінансових систем; ознайомлення із політикою та напрямками діяльності Міжнародного валютного фонду і Групи Світового банку в Україні.	Тести, питання. Дискусійна платформа: «Допомога міжнародних фінансових організацій Україні: основні переваги та потенційні виклики». Написання есе на тему: «Я – фінансист?!».

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Фінанси : підручник / За ред. д.е.н., професора А.І.Крисоватого. Тернопіль : Економічна думка, 2024. 567 с.
2. Бюджетна система : підручник / [В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко та ін.] ; за ред. В.Г. Дем'янишина, О.П. Кириленко, З.М. Лободіної. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 624 с.
3. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / І.М. Грінько ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 109 с.
4. Податкова система : *підручник* / З.С. Варналій, М.В. Романюк. К.: Знання України, 2019. 567 с.
5. Фінанси підприємств : підручник / [Н.О. Власова та ін.] ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків : Світ книг, 2018. 437 с.
6. Фінанси : підручник / І. О. Лютий, С. Я. Боринець, З. С. Варналій [та ін.] ; за ред. І. О. Лютого. К. : Ліра-К, 2021. 728 с.

Додаткові:

7. Бак Н. Роль фінансової влади у розбудові повоєнної України. Світ фінансів. 2023. Вип. 1 (74). С. 48-56.
8. Десятнюк О., Горват Т. Регулювання фінансової діяльності підприємств в умовах воєнної економіки: поточний стан та прогнози. Світ фінансів. 2023. Вип. 2 (75). С. 45-55.
9. Дем'янишин В., Лободіна З., Кізіма Т. Організаційно-методичні засади вдосконалення планування видатків бюджету держави на соціальний захист сімей з дітьми. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2020. Вип. 1 (95). С. 69-85.
10. Дзюблюк О. Монетарна політика Європейського центрального банку у контексті протидії кризовим явищам на фінансовому ринку. Світ фінансів. 2023. Вип. 2 (75). С. 8-30.
11. Кізіма Т.О. Напрями реструктуризації фінансової системи України у контексті сучасних глобальних трендів. Сьомі Всеукраїнські наукові читання пам'яті С.І. Юрія : зб. наук. праць. (м. Тернопіль, 16 лист. 2021 р.). Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 146 с. С. 60-62.
12. Кізіма Т., Булавинець В., Кізіма А. Фінансова поведінка домогосподарств у контексті розвитку поведінкових фінансів. Економічний аналіз. 2022. Вип. 4 (32). С. 152-164.
13. Кізіма Т. О., Лободіна З. М., Кізіма А. Я. Інвестування заощаджень домогосподарств у контексті впливу на функціонування публічних фінансів в умовах війни. Світ фінансів. 2023. Вип. 4 (77). С. 52-67.
14. Кнейслер О., Спасів Н., Кізіма Т. Фінанси об'єднаних територіальних громад у фінансовій системі України. Світ фінансів. 2020. Вип. 1 (60). С. 8-19.
15. Коваль С.Л., Грицишина Л.І. Особливості формування фінансових ресурсів домогосподарств у сучасних умовах. Світ фінансів. 2020. № 4 (65). С. 131-143. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1373>
16. Коваль С.Л., Сидор І.П. Фінансове забезпечення банківських послуг. Агросвіт. 2020. № 15. С. 30-35. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=3268&i=3>
17. Крисоватий А. Воєнні реалії фіскального простору публічних фінансів України. Світ фінансів. 2023. Вип. 1 (74). С. 8-30. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1583/1591>
18. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т., Савчук С. Сучасні тенденції розвитку та наслідки трансформації бюджетної системи України в контексті реформування управління публічними фінансами. Вісник економіки. 2021. Вип. 4 (102). С. 38-56.

19. Кізіма Т., Лободіна З., Горин В., Кізіма А. Поведінкові фінанси як методологічний концепт дослідження сфери публічних фінансів в Україні. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 4 (73). С. 8-21. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1555/1563>
20. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т., Березька К., Кізіма А. Функціонування бюджетів участі: сучасний стан, тенденції модернізації та моделювання в умовах реформування публічних фінансів. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4 (106). С. 8-27. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1415/1540>
21. Лободіна З., Дем'янишин В., Кізіма Т., Лушней Ю., Лободін Р. Управління публічними фінансами в контексті протидії ризикам воєнного часу. *Вісник економіки*. 2023. Вип. 4 (110). С. 8-28.
22. Луніна І.О. Потенціал публічних фінансів для забезпечення видатків воєнного періоду та поствоєнного відновлення України. *Фінанси України*. 2022. №8. С. 7-26.
23. Макогон В.Д., Адаменко І.П. Державні та муніципальні фінанси в умовах економічних перетворень. *Економічний вісник університету*. 2020. Вип. 46. С. 177-183.
24. Марченко С.М. Стратегічне управління державними фінансами: євроінтеграційний курс, міжнародні тренди, національні особливості. *Фінанси України*. 2022. №1. С. 7-26.
25. Мульська О. Фінансова стійкість домогосподарств і територіальних громад в умовах економічної нестабільності: чутливість до економічного поступу території. *Світ фінансів*. 2023. Вип. 2 (75). С. 155-168.
26. Опарін В.М., Паєнко Т.В. Макрофінанси – новий тренд досліджень у фінансовій науці. *Фінанси України*. 2023. №4. С. 92-104.
27. Семенченко А.І. Інформаційно-комунікаційні технології в публічному управлінні місцевими фінансами: стан та перспективи розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №13-14. С. 86-91.
28. Сидор І.П., Коваль С.Л. Фінансові аспекти функціонування територіальних громад: теоретико-концептуальний зріз. *Економічні студії*. 2021. № 1 (31). С. 130–137. [http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2021/1\(31\)_2021.pdf](http://www.lef.lviv.ua/files/archive/journal/2021/1(31)_2021.pdf)
29. Сидорчук А. Фінансова стійкість домогосподарств: теоретичні основи та прикладні аспекти : монографія. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 474 с.
30. Фінанси підприємств корпоративного сектора економіки України : колективна монографія / Зимовець В.В., Даниленко А.І., Терещенко О.О. та ін. ; за ред. В.В. Зимовця ; НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». К., 2019. 306 с. URL : <http://ief.org.ua/docs/mg/311.pdf>
31. Хомутенко А.В. Державний контроль ефективності управління державними фінансами України. *Економіка та держава*. 2020. №2. С. 48-56.
32. Dubrovina N., Neubauerova E., Fabuš M., Tulai O. The evaluation of indices of public finance distribution on central and local levels for EU countries. *Journal of European Economy*. 2019. № 4. P. 454-465.
33. Horyn V., Berezka K., Lobodina Z., Kizyma T., Kizyma A. Application of Factor Analysis in Information Support of Participatory Budget Management in an Inclusive Economy. *ADVANCED COMPUTER INFORMATION TECHNOLOGIES : 14th International Conference*. Ceske Budejovice, Czech Republic. 19-21 September 2024.
34. Giebe C., Hammerström L., Zwerenz D. Big Data & Analytics as a sustainable Customer Loyalty Instrument in Banking and Finance. *Financial Markets, Institutions and Risks*. 2019. Vol. 3(4). P. 74-88.
35. Keynes J.M. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. 1936. URL: <https://www.marxists.org/reference/subject/economics/keynes/general-theory>.
36. Kizyma T. Priorities for the household finance development and the financial literacy formation of population. *Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance* :

monograph / V. Fedosov, A. Krysovaty, V. Oparin, P. Yukhymenko. Oklahoma City: Draft2Digital Publishing House, 2018. P. 415-431.

37. Kizyma T., Lobodina Z., Khamyha Yu. Fraud with financial resources of the state: types and effect on the shadow economy. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2019. №2 (29). P. 355-36. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2095>

38. Krysovaty A., Desyatnyuk O., Tulai O. Public finances and sustainable development: opportunities and challenges. Social, economic, legal and financial challenges in the context of global transformations: Monograph. Bratislava-Kharkiv, 2019. P.10–17.

39. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioral finances. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2022. Vol. 5 (46). C. 109–125. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3886>

40. Lobodina Z.M., Lopushniak H.S., Kizyma T.O., Lyvdar M.V. Inclusive budgeting: theoretical aspects, prerequisites and necessity for its implementation in Ukraine. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2020. Vol. 2. №33. P. 463-472. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3008>

41. Musgrave R. A. Economics of Fiscal Federalism. Public Finance in a Democratic Society: Coll. Papers. Vol. 2. Brighton, U.K. : Wheatsheaf Books Ltd, 1986. P. 33–41.

42. Secinaro S., Calandra D., Petricean D., Chmet F. Social Finance and Banking Research as a Driver for Sustainable Development: A Bibliometric Analysis. Sustainability. 2021. Vol. 13. № 330. URL: <https://doi.org/10.3390/su13010330>

43. Sydorchuk A. Modelling of household financial behaviour. Modern engineering and innovative technologies. 2023. Issue 28. Part 1. P. 98 – 103.

44. Sydorchuk A. *The financial sustainability during household life-stages. Internauka. Series: «Economic Sciences».* 2023. №7.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання студентами усіх видів завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється у будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, війсьний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Теорія фінансів» визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по кожній темі (теми 1-5)	Підсумкова робота (теми 1-5)	Оцінка визначається як середнє арифметичне за поточне оцінювання по кожній темі (теми 6-11)	Підсумкова робота (теми 6-11)	Оцінка визначається як середнє арифметичне за виконання завдань тренінгу	Оцінка за виконання завдання для самостійної роботи	25 тестів по 2 бали за кожен тест – максимально 50 балів; теоретичне (проблемне) питання – максимально 50 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ECTS	За шкалою ЗНУ	За національною шкалою
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Дуже добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
F	1-34	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)